

УДК 342.95

DOI 10.32755/sjcriminal.2019.02.109

**Сикал М. М.,**

кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного,  
цивільного та господарського права і процесу,  
Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна;

**Сорокіна І. С.,**

кандидат юридичних наук, старший інспектор з ОД УП КП «102»,  
Головне управління Національної поліції в м. Києві, м. Київ, Україна;

**Неділя Р. В.,**

слухач 361-ої навчальної групи,  
Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна

## **ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ВИДАЧІ (ОБМІНУ) ВОДІЙСЬКИХ ПОСВІДЧЕНЬ**

*У статті проаналізовано шляхи вдосконалення процедури надання такої адміністративної послуги як видача (обмін) водійських посвідчень. А також досліджено положення проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо імплементації законодавства та визначення переліку адміністративних послуг, що надаються територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України)» № 9251 від 01.11.2018 р.*

**Ключові слова:** адміністративні послуги, Міністерство внутрішніх справ України, видача (обмін) водійських посвідчень.

**Постановка проблеми.** Євроінтеграційні прагнення України стали невід'ємними реаліями політичного сьогодення, а європейські орієнтири набули практичного втілення в низці рішень та дій Уряду й органів Європейського Союзу. Так, з метою наближення національного законодавства до законодавства Європейською Союзом розпорядженням Уряду від 17.09.2014 р. № 847-р [1] схвалено план заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014–2017 роки. Зазначеним планом передбачено розроблення, прийняття та впровадження нормативно-правових актів з метою імплементації положень Директиви 2006/126/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 20 грудня 2006 року про посвідчення водія [2]. З метою виконання завдань, спрямованих на імплементацію положень Директиви 2006/126/ЄС та недопущення порушень зобов'язань

України за Угодою про асоціацію, МВС розроблено та зареєстровано у Верховній Раді України проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо імплементації законодавства та визначення переліку адміністративних послуг, що надаються територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України) № 9251 від 01.11.2018 р. [3]. Зважаючи на вищевикладене, можемо говорити про необхідність аналізу положень вищезгаданого проекту Закону України щодо видачі (обміну) водійських посвідчень.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питання надання адміністративних послуг були досліджені багатьма вченими. Так, Е. Ф. Демський проаналізував юридичну природу адміністративних послуг, А. В. Ліпенцев висвітлив поняття та сутність адміністративних послуг в Україні, О. А. Малікіна приділила увагу класифікації адміністративних послуг, О. Г. Рогова, Л. М. Сергеева розглядали адміністративні послуги у сфері соціального захисту населення. Проте процедура надання такої адміністративної послуги як видача (обмін) водійських посвідчень у світлі наближення національного законодавства до законодавства Європейською Союзу не була досліджена.

**Формулювання мети.** Метою статті є дослідження шляхів удосконалення процедури видачі (обміну) водійських посвідчень.

**Виклад основного матеріалу.** Спектр адміністративних послуг, що надаються Міністерством внутрішніх справ України та Національною поліцією України, є досить широким. Йосифович Д. запропонував дуже розгорнуту класифікацію поділу цих послуг з використанням таких критеріїв:

– за змістом конкретних адміністративних справ: 1) дозвільні (передбачають оформлення документів та видавання дозволів); 2) ліцензійні (видавання, переоформлення ліцензії); 3) реєстраційні; 4) експертні послуги; 5) документального оформлення; 6) оформлення і видавання погоджувальних документів (висновків, довідок);

– за юридичними наслідками: 1) надання прав (видавання дозволів, ліцензій, прийняття екзаменів на право водіння автотранспортних засобів із оформленням реєстраційних документів і документів на право керування транспортними засобами тощо);

2) припинення прав (скасування сертифіката на зброю, конструктивно схожих із нею виробів, набоїв, виробів піротехнічних побутового призначення та феєрверків; переоформлення зброї за місцем її обліку з одного власника на іншого; скасування ліцензій, дозволів; переоформлення ліцензії; видання негативних висновків); 3) обмеження прав (погодження проектів конструкцій транспортних засобів у частині дотримання вимог щодо: забезпечення безпеки дорожнього руху; огляду транспортних засобів, подальшої експлуатації транспортного засобу, ідентифікаційні номери кузова (рами) якого підроблені, стали непридатними або який розшукують правоохоронні органи іноземних держав);

– за змістом та обсягом процедурних дій: 1) основні послуги (надаються за заявами з видаванням дозвільного, ліцензійного, погоджувального чи іншого документа); 2) супутні послуги (виготовлення копій документів, ламінування, фотографування, продаж канцелярських товарів, надання банківських послуг тощо), які можуть надаватися у приміщеннях, у яких розміщуються центри надання адміністративних послуг [4].

Натомість, особливої уваги заслуговує процедура надання такої адміністративної послуги як видача (обмін) водійських посвідчень, оскільки вона зачіпає інтереси великої верстви населення. Саме тому доцільно проаналізувати шляхи вдосконалення порядку надання згаданої послуги через призму дослідження положень проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо імплементації законодавства та визначення переліку адміністративних послуг, що надаються територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України)» № 9251 від 1.11.2018 р.

Цей законопроект передбачає низку змін у сфері надання адміністративних послуг з видачі посвідчення водія та реєстрації транспортних засобів. Законопроект розроблено з метою гармонізації категорій транспортних засобів, запровадження в інтересах безпеки на дорозі поступового доступу до категорій двоколісних транспортних засобів і категорій транспортних засобів, що використовуються для перевезення пасажирів і вантажів, шляхом унормування мінімального та максимального віку для допуску осіб до керування певними категоріями транспорт-

них засобів, встановлення нових термінів дії посвідчень водія для різних категорій транспортних засобів з подальшою можливістю продовження терміну їх адміністративної дії шляхом підтвердження відповідності водіїв транспортних засобів установленим медичним вимогам, а також підвищення рівня захисту посвідчення водія від підробок шляхом запровадження в ньому як складової частини мікрочипа [5]. Нові правила будуть діяти на початку 2020 року, але в разі підтримки цього законопроекту у Верховній Раді України та підписання його Президентом.

У разі прийняття відповідного законопроекту буде змінено перелік категорій транспортних засобів, в особливості мототехніки. Вони будуть розширені та відповідатимуть європейським стандартам. Так, відповідно до ст.15<sup>1</sup> законопроекту, в Україні встановлюються такі категорії: АМ, А1, А2, А, В1, В, ВЕ, С1, С1Е, С, СЕ, D1, D1Е, D, DE, Тm, Тb [3]. Колишній варіант розподілу транспортних засобів на 5 категорій (А, В, С, D, Е) був самим простим і найбільш зрозумілим для всіх без винятку. У 2013 році перелік категорій уже було розширено. На сьогодні він виглядає так: А1, А, В1, В, С1, С, ВЕ, С1Е, СЕ, D1, D, D1Е, DE, Т. Але з кожним роком різновид транспортних засобів стає більш різноманітним, і з'являються транспортні засоби, які не підходять під жодну категорію. Тож збільшення переліку категорій ТЗ вважаємо актуальним на сьогодні.

Зміни стосуються і віку осіб, які хочуть отримати водійські посвідчення. Так, право на керування транспортними засобами відповідних категорій може бути надано: категорії АМ, А1 – особам, які досягли 16-річного віку; категорії А2, В1, В, ВЕ, С1, С1Е – особам, які досягли 18-річного віку; категорії А (мотоцикли) – особам, які досягли 20-річного віку та мають попередній стаж керування транспортним засобом категорії А2 не менш 2 років (вимога до попереднього стажу не застосовується, якщо особа має вік щонайменше 24 роки); категорії А (трицикли) – особам, які досягли 21-річного віку; категорії С, СЕ – особам, які досягли 21-річного віку; категорії D1, D1Е, Тm, Тb – особам, які досягли 21-річного віку; категорії D, DE – особам, які досягли 24-річного віку.

Варто наголосити, що у країнах Європейського Союзу категорії розмежовуються на дві групи: 1) професійні (вантажівки,

автобуси); 2) непрофесійні (автомобілі). Можливість отримання права на керування для професійних категорій з'являється з 21 року, тоді як для непрофесійних категорій – з 18 років.

Запропоновано змінити і термін дії водійських посвідчень. На сьогодні водійські посвідчення діють протягом 30 років, а законопроект передбачає скоротити їх до 15 років. Водії вантажівок, автобусів і тягачів повинні будуть змінювати права кожні 5 років. Для осіб, які вперше отримали водійські посвідчення, передбачено 2-річний тестовий період із заборобою перевищувати швидкість руху 70 кілометрів на годину. Тільки після закінчення цього періоду і відсутності правопорушень (допускається не більше двох правопорушень) особа отримує повноцінне водійське посвідчення.

Також законопроект вносить норми, які стосуються права керування автомобілями з автоматичною та механічною коробками передач. А саме, під час складання іспиту на автомобілі з автоматичною коробкою передач у посвідченні буде внесений відповідний запис і на автомобілі з механічною коробкою передач їздити буде заборонено.

Що стосується вартості отримання водійських посвідчень, то Міністерство внутрішніх справ України запропонувало її підвищити і пов'язати вартість з прожитковим мінімумом. Так, за надання адміністративної послуги справлятиметься адміністративний збір у розмірі 0,45 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

Але низку проблем законопроект залишає без вирішення. Що до цього досить слушно зазначив Є. Школьний, що: 1) законопроект не передбачає передавання повноважень з видачі (обміну) посвідчення водія та реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів від МВС до місцевого самоврядування. Децентралізація послуг МВС забезпечить максимальне їх наближення до споживачів, а також сприятиме їхній максимальній інтеграції до центрів надання адміністративних послуг. Таким чином, мешканцям сіл, селищ та невеличких містечок більше не доведеться їздити в райцентр, щоб замовити (обміняти) посвідчення водія або зареєструвати автомобіль. Це можна буде зробити зовсім поруч із власною домівкою. До того ж кошти за такі послуги надходитимуть саме до місцевих бюджетів. А отже, місцева влада зможе витратити їх на

благо власної громади; 2) у законопроекті відсутні жодні зміни щодо "подвійного" складання іспитів. Так, спочатку майбутні водії складають теоретичний і практичний іспит в автошколі, де пройшли курс навчання, а потім мають йти до територіальних органів МВС, щоб скласти їх повторно. Лише після цього можливо отримати посвідчення водія. Законопроект таку процедуру не змінює; 3) спірним нововведенням законопроекту є обов'язкова наявність у водійському посвідченні безконтактного електронного носія (БЕН). Адже введення БЕН у водійському посвідченні не є прямим зобов'язанням України перед ЄС [6].

Варто зазначити, що постановою Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 1092 було внесено зміни до Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1998 р. № 1388 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2009 р. N 1371 (1371-2009-п)). Ці зміни надали повноваження ЦНАП здійснювати державну реєстрацію (перереєстрацію), а також зняття з обліку транспортних засобів. Пілотні проекти вже почали запроваджуватись в Україні. Так, у Києві вже три ЦНАП здійснюють такі функції.

**Висновки.** Поданий проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо імплементації законодавства та визначення переліку адміністративних послуг, що надаються територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України)» № 9251 від 1.11.2018 р. необхідно доопрацювати, його доцільно доповнити прогресивними змінами щодо надання адміністративних послуг МВС України, а саме, необхідно передати повноваження з видачі (обміну) посвідчення водія та реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів від МВС до ЦНАП, оскільки реалізовані пілотні проекти дають позитивні результати і виводять порядок надання адміністративних послуг у цій сфері на європейський рівень. Це чудова нагода зробити так, щоб адміністративні послуги надавалися громадянам швидше та якісніше по всій території України.

### Список використаних джерел

1. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 р. № 847–р. Дата оновлення: 17.09.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-%D1%80/ed20170210> (дата звернення: 25.04.2019).

2. Директива Європейського Парламенту і Ради 2006/126/ЄС від 20.12.2006 р. про посвідчення водія. Дата оновлення: 24.04.2015. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_002-06](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_002-06) (дата звернення: 25.04.2019).

3. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо імплементації законодавства та визначення переліку адміністративних послуг, що надаються територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України)»: від 1.11.2018 р. № 9251. URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=64879](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64879).

4. Йосифович Д. Надання адміністративних послуг міністерством внутрішніх справ України та Національною поліцією. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2017. № 876 (15). С. 131–137. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/nadannya-administrativnih-poslug-ministerstvom-vnutrishnih-sprav-ukrayini-ta-natsionalnoyu-politsieyu>.

5. Геращенко А. Ю. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо імплементації законодавства та визначення переліку адміністративних послуг, що надаються територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України)» від 1.11.2018 р. № 9251. URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=64879](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64879).

6. Школьний Є. Послуги МВС: нові правила – старі проблеми. *Українська правда*. 2018. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2018/12/9/7200665/>.

**Sykal M., Sorokina I., Nedilya R.**

### **IMPROVEMENT PROBLEMS OF THE ISSUANCE (EXCHANGE) PROCEDURE OF DRIVING LICENSE**

*The article analyzes the ways of the procedure improving for the provision of such an administrative service as issuance (exchange) of driving license. During the analysis, the main provisions of the Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on December 20, 2006 on driving licences are considered, as well as the provisions of the Draft Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine (on the Implementation of Legislation and Definition the List of Administrative Services Provided by the Territorial Bodies of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine)" No. 9251 dated November 1, 2018. The article compares the categories of vehicles in Ukraine and in the European Union*

countries, in which the list is much wider. It is clarified that in Ukraine it is also planned to expand the list of categories of vehicles in accordance with European standards, as a result there is a change in the procedure for issuance driving licenses and the procedure for admitting citizens to vehicles` driving.

The planned changes will be also concerned to the validity of driving licenses. So, at present, driving licenses are valid for 30 years, and the draft law provides for its reduction to 15 years. Drivers of trucks, buses and tractors will have to change their license every 5 years. For those who were first issued a driving license, a 2-year test period is provided with a prohibition to exceed the speed of 70 kilometers per hour.

As a result of the analysis of the procedure for the provision of such an administrative service as issuance (exchange) of driving license, a proposal is made to improve such a procedure by transferring the authority for the issuance (exchange) of driving license and registration (re-registration) of vehicles from the service centers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine to the centers of provision administrative services.

**Key words:** administrative services, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Issuance (exchange) of driving licenses.

### References

1. Ukraine (2014), *On Amendments of the Association Agreement Between Ukraine, on the One Hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and Their Member Countries, on the Other Hand*: Order, Cabinet of Ministers of Ukraine, Kyiv.

2. France (2006), *Directive 2006/126 / EC of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on driving licences*: Strasbourg.

3. Ukraine (2014), *Draft Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine (on the Implementation of Legislation and the Definition of the List of Administrative Services Provided by the Territorial Bodies of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine)"*: Draft Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv.

4. Yosyfovych, D. (2017), "Providing of Administrative Services by the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and the National Police", *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic"*, No. 876 (15), pp. 131–137.

5. Herashchenko, A. Yu. (2018), "Explanatory Note to the Draft Law of Ukraine "On Amendments to Several Legislative Acts of Ukraine (Regarding the Implementation of Legislation and the Definition of the List of Administrative Services Provided by the Territorial Bodies of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine)", available at: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=64879](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64879)

6. Shkolnyi, Ye. (2018), "MIA Services: New Rules – Old Problems", *Ukrainian Pravda*, available at: <https://www.pravda.com.ua/columns/2018/12/9/7200665/>.